

16.8.2023

Viite: VN/10912/2023

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta.

Pirkanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta ja lausuu seuraavaa:

Pirkanmaan hyvinvointialue pitää esitystä valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta tervetulleena ja perusteltuna kehittämistoimenpiteenä. Toteutuessaan ko. pelastustoiminnan johtamisen organisointirakenne todennäköisesti parantaa johtamisedellytyksiä erityisesti suuronnettomuustilanteissa ja laajoissa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Myös poikkeusoloihin varautumisen näkökulmasta esitetty rakenne antaa mahdollisuuksia parantaa merkittävästi pelastusviranomaisen johtamis- ja toimintaedellytyksiä.

Viime vuosien poikkeukselliset ja laajat pelastustoimintatilanteet (mm. Kalajoen metsäpalo 2021) ovat osoittaneet, että erityisesti suurten ja pitkäkestoisten pelastustoimintaoperaatioiden johtamista, tilannekuvatoimintaa ja koordinaatiota tulee parantaa valtakunnallisesti. Käsitksemme mukaan nyt esitetty organisointimalli antaisi mahdollisuuksia johtamisen, tilannekuvan, resurssienhallinnan ja toiminnan koordinaation parantamiseen.

Esitetty malli pelastustoiminnan yhteistyöalueista on yhdenmukainen sosiaali- ja terveystoimen yhteistyöalueiden kanssa, mikä toteutuessaan edesauttaa yhteistoiminnan kehittämistä erityisesti ensihoitopalveluiden kanssa. Pirkanmaalla tässä on jo paikallisesti edetty; pelastustoiminnan ja sekä ensihoidon kenttäjohtajan johtamistoimintojen integrointi esim. johtamistilojen osalta on jo toteutettu. Pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen valmiuskeskuksen kanssa toteutettavaa yhteistyötä kehitetään jatkuvasti. Käytännön kokemuksemme ovat jo nyt osoittaneet, että nämä yhteistyörakenteet tuottavat toiminnallista lisäarvoa



hyvinvointialuetasolla. Voidaan perustellusti sanoa, että yhdenmukaisen yhteistyöalueratkaisun toteuttaminen pelastustoiminnan sekä sosiaali- ja terveystoimen kesken voidaan olettaa tuottavan lisäarvoa asiakasrajapinnassa tehostuneena yhteistoimintana myös suurissa ja poikkeuksellisissa tilanteissa, sekä näihin varautumisessa.

Esityksen aikataulu

Sisäministeriön tavoitteena on saattaa asetus voimaan 1.1.2024 ja sen edellyttämät toimenpiteet voimaan 30.6.2024 mennessä. Yhteistyöalueiden pelastuslaitosten välisen yhteistoiminnan suunnittelu ja sopiminen esitetyssä aikataulussa ei ole mahdollista. Samoin uusi organisointimalli, toimintamalli ja henkilöstön toimenkuvien muutokset, johtamistilojen suunnittelu ja toteutus sekä muut tekniset valmistelut ja muutokset edellyttävät riittävää siirtymäaika. Näkemyksemme mukaan hankkeelle tulisi asettaa 1-2 vuoden siirtymä- / valmistelu-aika. Tätä edellyttäisi myös varautuminen laajennettujen tehtävien tuottamaan kustannusvaikutukseen tulevien vuosien talousarvioissa.

Esityksen kustannukset

Pirkanmaan hyvinvointialue toteaa, että hyvinvointialueiden pelastustoiminnan valtakunnallista tilanne- ja johtokeskustoimintaa kehitettäessä on kyseessä valtakunnallisten edellytysten vahvistaminen ja yhdenmukaistaminen, jolloin säädöksestä aiheutuvien kulujen kustannusvastuu kuuluu täysimääräisesti valtiolle.

Esityksen kustannusvaikutuksista ei ole tehty arviota, jolloin hyvinvointialueilla ei ole ollut mahdollisuutta huomioida uusien ja laajennettujen tehtävien lisäkustannuksia tulevan vuoden talousarvioon. Kustannusrakenteessa on vielä huomioitava, että suunnitellut pelastustoiminnan yhteistyöalueet ja niihin kuuluvat hyvinvointialueiden pelastuslaitokset ovat resursseiltaan (henkilöstö, paloasemaverkosto, kalusto) sekä pelastustoiminnan tehtävämääriltään hyvin erilaisia, joten suunniteltuja tukitoimintoja ja johtamista suorittavien yhteistyöalueiden johtokeskusten henkilöstöresurssi-, tila- ja muut resurssitarpeet muodostuvat keskenään erilaisiksi. Tämä edellyttää yhteistyöaluetasosta toiminnan ja kustannusten arviointia sekä huolellista suunnittelu- ja valmisteluprosessia ja tämän riittävää resursointia (valmisteleva henkilöstö ja tämän rahoitus). Tässä arvioinnissa ja suunnittelutyössä on ehdottomasti otettava huomioon koko hyvinvointialueen tasolla tehtävä yhteistyö mm. sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Tampereella 16.8.2023

Marina Erhola
hyvinvointialuejohtaja
Pirkanmaan hyvinvointialue